

15

Yttrande över motion
2019:54 av Elinor
Odeberg (S) och Robert
Johansson (S) om att
barn- och
ungdomspsykiatri
behöver mer erfaren
personal

HSN 2019-1959

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Psykatri
Andreas Falk

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-09-03

HSN 2019-1959

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2019:54 av Elinor Odeberg (S) och Robert Johansson (S) om att barn- och ungdomspsykiatri behöver mer erfaren personal

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion om att barn- och ungdomspsykiatri behöver mer erfaren personal. I motionen föreslår Elinor Odeberg (S) och Robert Johansson (S) att barn- och ungdomspsykiatri behöver mer erfaren personal.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:54 av Elinor Odeberg (S) och Robert Johansson (S)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i psykiatriberedningen.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2019:54 om att barn- och ungdomspsykiatri behöver mer erfaren personal överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Motionärerna föreslår att erfarenhetskraven för psykologer inom första linjen och barn- och ungdomspsykiatri harmoniseras samt att ersättningen för psykologer inom första linjen förändras. Hälso- och sjukvårdsnämnden bör se över hur vårdgarantin för barn- och unga kan

stärkas med krav på kontinuitet. Inhyrning av barn- och ungdoms psykiatriker föreslås stoppas och ersättas av anställningar.

Överväganden

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen är medveten om att det i samband med införandet av tilläggsuppdraget första linjen för barn- och unga uppstod negativa styrningsmässiga konsekvenser. Psykologer inom barn- och ungdomspsykiatri (BUP) sökte sig i hög utsträckning till första linjen istället.

Orsaken var främst att det ställdes krav på flera års erfarenhet av arbete inom BUP och att första linjen erbjöd lönenivåer som BUP inte kunde matcha. Många av de erfarna psykologerna försvann och därmed blev det svårt att upprätthålla behovet av kollegialt stöd. Stora pensionsavgångar bidrog dessutom till att antalet psykologer med många år i yrket minskade.

Barn- och ungdomspsykiatri har gjort en rad insatser för att kunna rekrytera och behålla mer erfarna psykologer. Tillsammans med Kunskapscentrum (KCP) och Centrum för psykiatriforskning (CPF) utvecklades en uppdragsutbildning som skulle kunna fungera som specialistpsykologutbildning särskilt riktad mot barn- och ungdomspsykiatrisk kompetens. Vid årsskiftet avslutar den första gruppen utbildningen och ytterligare två grupper är igångsatta.

Parallellt har det utvecklats en kompetensmodell för psykologer inom regionen. De åtgärder som vidtagits har bidragit till ett ökat antal psykologer under praktisk tjänstgöring som psykologer (PTP-psykolog) och det har gjorts åtgärder för att de ska få en bra placering inom barn- och ungdomspsykiatri. Genomförda enkätundersökningar visar att man överlag är nöjd med sina placeringar.

Antalet PTP-psykologer var vid månadsskiftet juli/augusti 2020 32 anställda och vid samma tidpunkt 255 tillsvidareanställda legitimerade psykologer inom Stockholms läns sjukvårdsområdes (SLSO) barn- och ungdomspsykiatri.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen arbetar med att ta fram ett reviderat förslag för vårdval husläkarmottagningar med ett förstärkt första linjeuppdrag. Nuvarande tilläggsuppdrag gällande första linjen för barn- och ungdomar kommer att upphöra.

Revideringen kommer innehålla förslag på revidering av nuvarande ersättningsmodell. Förslaget är att det ska vara samma besöksersättning

oavsett personalkategori (psykolog/psykoterapeut/socionom/kurator). Förändringen genomförs genom att resurser överförs från besöksersättning till den fasta ersättningen (kapiteringen). Besöksersättningen föreslås harmoniseras med utomlanspriset för digitala besök. De kompetenskrav som funnits på psykologer i första linjen kommer förändras i det nya uppdraget.

När revideringarna beslutats kommer två av de viktigaste snedvridande styreffekterna inte längre finnas kvar i avtal för första linjen psykisk ohälsa. Avtalen för första linjen och den specialiserade barn-och ungdomspsykiatrin kommer då vara bättre harmoniserade.

Gällande tillgången på barnpsykiatriker inom BUP så är situationen besvärlig. Det har under flera år varit stora pensionsavgångar och återväxten har varit begränsad samtidigt som hyrläkarmarknaden utgjort en möjlig arbetsmarknad. Grundproblemet har dock varit för få utbildade specialister inom barn- och ungdomspsykiatrin. BUP i Stockholm har under de tre senaste åren haft beredskap för att anställa in fler ST-läkare vilket successivt gett effekt.

I början av augusti 2020 fanns det 46 tillsvidare anställda ST-läkare, vilket är att jämföra med samma tid 2018 då det fanns 35 ST-läkare. Det är fler medarbetare nu som har valt att stanna som specialister inom BUP. En del har dock gått vidare efter färdig specialistexamen till privata utredningsföretag. Personalomsättningen för specialister inom BUP har varit cirka 16 procent det senaste året. Det är oförändrat jämfört med året innan.

BUP genomförde vid årsskiftet 2019-2020 en analys av vad ett totalt hyrläkarstopp skulle innebära för verksamheten. Bedömningen utifrån analysen var att ett totalstopp i det korta perspektivet skulle kunna medföra att fler specialister skulle sluta och att det är bättre fortsätta arbeta proaktivt med hög beredskap för att kunna ta emot ST-läkare och ge en kvalitativt god utbildning. Även starka och förtydliga läkares roll och ansvar inom BUP samt erbjuda konkurrenskraftiga löner goda möjligheter till kompetensutveckling.

Gällande förstärkt vårdgaranti så har hälso- och sjukvårdsförvaltningen fått ett politiskt uppdrag att utreda en förstärkt vårdgaranti. Arbetet har påbörjats.

BUP har redan vidtagit åtgärder för att förbättra situationen. Det har tagits fram instruktioner och rutiner för att alla patienter ska tilldelas en

patientansvarig behandlare. I denna roll ingår bland annat de delar som är lagstadgade kring fast vårdkontakt. Ambitionen är att genom detta arbetssätt kunna erbjuda en bättre kontinuitet i vårdkontakten.

BUP har utvecklat ett teambaserat arbetssätt för att erbjuda en sammanhållen vård för patienten. Det är fullt fokus på att klara de förstärkta kraven på tillgänglighet till första besök, fördjupad utredning och behandling som finns med i Sveriges kommuner- och regioners överenskommelse med Socialdepartementet. Arbete pågår inom BUP med att implementera de processkartor som syftar till att tydliggöra behandlingsinnehåll och följa upp kvaliteten på den vård som erbjuds barn och unga.

Ekonomiska konsekvenser

De kommande förändringarna i vårdvalet för husläkarmottagningarna för en förstärkt första linje gällande psykisk ohälsa kan om de genomförs innebära ökade kostnader.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Genom att avtalen för första linjen och den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrien harmoniseras, så kommer patientsäkerheten förbättras.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård

Genom att avtalen för första linjen och den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrien harmoniseras, så ges förutsättningar för en mer jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser

Förslag till beslut har oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser

Förslag till beslut har oförändrade administrativa konsekvenser.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Christoffer Bernsköld
T f avdelningschef

Beslutet ska skickas till

Regionstyrelsen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-09-03

HSN 2019-1959

Godkänd av Björn Eriksson, 2020-09-03

MOTION

2019-10-15

2019-54

Motion av Elinor Odeberg (S) och Robert Johansson (S) om att barn- och ungdomspsykiatri behöver mer erfaren personal.

Första linjen för barn och unga ska ta hand om lindrigare psykisk ohälsa på vårdcentralen medan den specialiserade barn- och ungdomspsykiatri (BUP) ska ta hand om de med allvarigare psykiska problem som depression, självmordstankar och emotionell personlighetsstörning. BUP gör även utredningar vid misstanke om neuropsykiatriska funktionsvariationer.

Sedan vårdvalet/tilläggsuppdraget barn och ungas hälsa infördes finns ett krav på psykologer inom första linjen att ha två års erfarenhet av att arbeta med barn- och ungdomspsykiatri. I praktiken är det enbart inom BUP som den erfarenheten går att förvärva. Det är uppochnedvänt att det ska krävas erfarenhet för att jobba med lättare fall, samtidigt som det inte krävs för de allvarigare tillstånden, där samsjukligheten och komplexitet är större.

Samtidigt är löneläget något bättre inom första linjen än inom BUP, som konsekvens av att politiska beslut som gjort ersättningarna för psykologmöten högre inom första linjen. Detta har sammantaget inneburit en skev fördelning där BUP till stor del bemannas av PTP-psykologer och de med längre erfarenhet arbetar inom första linjen.

PTP är ett yrkesår av lärande genom olika kompetenser som lärs ut på psykologprogrammen, samtidigt som PTP-psykologen arbetar under eget yrkesansvar. Att för första gången arbeta kliniskt med patienterna i störst behov behöver inte vara negativt, med det kräver god handledning, att det finns en bra kollegial sammanhållning och teamarbete och ett välfungerande ledarskap.

Men snarare än att de utgör en del av ett stabilt och erfaret ordinarie team är många delar av BUP helt beroende av PTP-psykologer och hyrpsykiatriker för att klara verksamheten. Det är anmärkningsvärt att regionen låter enskilda läkare sko sig på den tuffa personalsituation som råder, genom att tillåta inhyrning till dyra taxor.

Det är inte rimligt att verksamheten för de svårast psykiskt sjuka barnen ska präglas av personalomsättning och bristande kontinuitet. Särskilt som relationsskapandet är oerhört centralt för en välfungerande behandling av många de tillstånd som BUP ansvarar för. Samtidigt måste även kompetensen vara hög inom första linjen, för att triagera patienterna rätt.

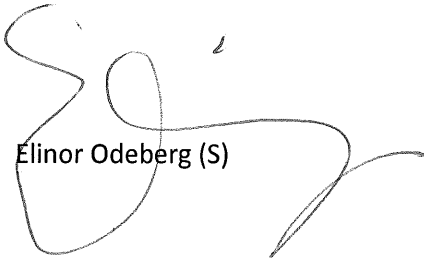

Nyckeln ligger i att harmonisera erfarenheterna första linjen och BUP – alla verksamheter måste ta ansvar för nyrekryteringar och att behålla befintlig personal. Då behövs ett helhetsgrepp för en god arbetsmiljö och personalpolitik inom såväl barn- och ungdomspsykiatri som första linjen. Samtidigt måste politiken säkerställa att avtal och styrning inte försvårar, utan främjar, ett sådant arbete.

Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna regionfullmäktige besluta

- att erfarenhetskraven för psykologer inom första linjen och BUP harmoniseras
- att ~~inför målet att~~ inhyrning av barn- och ungdomspsykiatrier stoppas och ersätts av anställningar
- att hälso- och sjukvårdsnämnden ges i uppdrag att se över om det finns avtalsmekanismer som kan leda till en skev internkonkurrens mellan olika verksamheter som behandlar barn och ungas psykiska ohälsa, ex. som högre ersättning för psykologer inom första linjen jämfört med BUP
- att hälso – och sjukvårdsnämnden ges i uppdrag att se över hur vårdgarantin för barn och unga kan stärkas med krav på kontinuitet

Stockholm den 15 oktober.

Elinor Odeberg (S)

Robert Johansson (S)